

2024-2025

İNTERNET SANSÜRDÜ SANSÜRÜ RAPORU

HABERE SANSÜRÜN YENİ ADI

MİLLİ GÜVENLİK

2024-2025

İNTERNET SANSÜRÜ RAPORU

HABERE SANSÜRÜN YENİ ADI:
“MİLLİ GÜVENLİK”

MİSA

2025

MEDYA VE HUKUK ÇALIŞMALARI DERNEĞİ (MLSA)

Gümüşsuyu Mah. İnönü Cad. Ankara Palas No:59 D:5 Beyoğlu
İstanbul / Türkiye
info@medyavehukuk.org
www.mlsaturkey.com

ARALIK 2025

MLSA VE FREEWEBTURKEY HAKKINDA

Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA), Türkiye’de ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplanma ve gösteri yürüyüşü hakkı ile bilgiye erişimi korumayı amaçlayan bir insan hakları kuruluşudur. Özellikle artan zorluklarla karşılaşan gazeteciler, avukatlar ve insan hakları savunucuları için gazetecilik ve hukuk uzmanlığının temel hak ve özgürlükleri korumak için bir araya geldiği bir platform olarak faaliyet göstermektedir.

MLSA olarak 2020’den beri internet özgürlükleri alanında yürütülen FreeWebTurkey projesi kapsamında, dijital mecralarda sansürle karşılaşan internet siteleri, medya kuruluşları, yurttaşlar ve genel olarak tüm içerik üreticilerine sansürle baş etme yolları konusunda rehberlik etmek amaçlanmaktadır.

Bununla birlikte yasal danışmanlık sağlamak, sansürden korunmaları için gereken araçları sunmak ve onlara işlerini kolaylaştıracak birtakım internet hizmetleri sağlamak da projenin amaçları arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra dijital özgürlükler ve ifade özgürlüğü alanında çalışan grupları bir araya getirerek sansür karşıtı farkındalık yaratmaya yönelik paneller ile yuvarlak masa tartışmaları düzenlemekte olan FreeWebTurkey, bu konularda yazılar yayınlamakta ve içerik üreticileri için atölyeler yürütmektedir. Öte yandan proje kapsamında internet sansürü gözlenmekte ve her yıl yayınlanan internet sansür raporları aracılığıyla Türkiye’de internet sansürüne ve dijital hak ihlallerine yönelik verileri kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

FreeWebTurkey, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerde yer alan ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, bilgi edinme haklarını korumayı, bu hakkın etkili bir şekilde kullanılmasını amaçlamaktadır.

ÖNSÖZ

Türkiye’de dijital sansür, yalnızca bireysel hak ve özgürlükleri değil, aynı zamanda toplumsal hafızayı, gazetecilik faaliyetlerini ve demokratik katılımı da tehdit eden bir uygulamaya dönüşmüştür. Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği (MLSA) olarak yürüttüğümüz FreeWeb platformunun çalışmaları kapsamında hazırlanan bu raporda 2025 yılının ilk yedi ayında özellikle gazetecilere ve haberlere yönelik uygulanan erişim engeli kararlarını belgelemeyi ve analiz etmeyi amaçladık. Raporda ayrıca, 2024 yılında meydana gelen ve internet özgürlüğünü etkileyen gelişmelere de yer verildi.

Rapor, erişim engellemelerinin sadece sayısal boyutunu değil; hukuki, siyasal ve toplumsal bağlamını da ortaya koymayı hedefliyor. Raporu kamuoyuna sunarak, Türkiye’de internet sansürünün haber alma hakkına verdiği zarar konusunda kamuoyunu ve paydaşları bilgilendirmeyi amaçlıyoruz. Raporun, kamuoyunun bilgiye erişim hakkını ve ifade özgürlüğünü savunan tüm kişi ve kurumlara katkı sunmasını diliyoruz. Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen ekip arkadaşlarımıza, veriye dayalı hak savunusuna katkı sunan hukukçulara ve gazetecilere teşekkür ederiz.

FreeWeb & MLSA Ekibi

GİRİŞ: SANSÜRÜN YENİ NORMALİNE DOĞRU

Türkiye’de dijital sansür, yalnızca teknik bir müdahale biçimi değil, aynı zamanda siyasi süreçleri şekillendiren, kamuoyunun bilgiye erişimini sınırlandıran ve ifade özgürlüğünü sistematik biçimde kısıtlayan bir uygulama alanı hâline gelmiştir. Özellikle 2025 yılı, Anayasa Mahkemesi’nin kişilik haklarının ihlali nedeniyle erişim engeli getirilmesine imkan sağlayan İnternet Kanunu’nun 9.maddesini iptal etmesinin ardından, dijital mecralara yönelik erişim engellerinin “millî güvenlik” gerekçesiyle olağanlaştığı, sosyal medya platformlarından haber sitelerine, bireysel gazetecilerden sivil toplum kuruluşlarına kadar geniş bir yelpazede dijital sansürün yoğunlaştığı bir yıl olarak öne çıktı.

Bu rapor, 2025 yılının ilk yedi ayında özellikle haber içeriklerine, haber sitelerine ve gazetecilere yönelik erişim engeli kararlarını inceleyerek, Türkiye’de internet sansürünün geldiği boyutu nicel ve somut verilerle ortaya koymaktadır. 5651 sayılı Kanun’un sıkça eleştirilen 8/A maddesi başta olmak üzere, hukuki temeli tartışmalı düzenlemeler yoluyla binlerce içeriğe erişim engeli getirilmiş; özellikle Ekrem İmamoğlu’na ve muhalefete yönelik 19 Mart sürecinin ardından dijital mecralarda adeta bir “bilgi karartması” dönemi yaşanmıştır.

Ekrem İmamoğlu ve birçok CHP’li belediye başkanının gözüaltına alınması ile başlayan süreçte, sosyal medyaya bant daraltma uygulanmış, birçok gazetecinin ve öğrenci inisiyatifinin hesabı erişime engellenmiştir. Ayrıca muhalefet partileri ve grupları tarafından yapılan boykot çağrılarına ilişkin birçok sosyal medya hesabı ve internet sitesi de erişime engellenmiştir.

Erişim engellemeleri yalnızca içeriklerle sınırlı kalmamış, gazetecilerin sosyal medya hesapları kapatılmış, gazetecilerden bazıları gözüaltına alınmış ya da tutuklanmıştır. Aynı zamanda, bağımsız medya organlarına, sivil toplum kurumlarına ve bağımsız haberciliğe yönelik müdahaleler, basının haber verme hakkı ve görevinin yanı sıra toplumun da bilgi alma hakkını önemli ölçüde kısıtlamıştır.

FreeWeb’in kamuya açık yayınlanan ve bazı basın kurumları tarafından paylaşılan kararları inceleyerek hazırladığı bu rapor, erişim engellerinin yasal dayanaklarını, tematik dağılımlarını, hedef alınan medya türlerini ve sansürün toplumsal-siyasal etkilerini örnek olaylarla birlikte ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, ifade özgürlüğü alanında savunuculuk yapan aktörlere olduğu kadar, kamuoyuna da Türkiye’de dijital hakların karşı karşıya olduğu sistematik tehditleri görünür kılmayı hedeflemektedir.

I. DİJİTAL SANSÜRÜN MİMARİSİ: ERİŞİM ENGELİ KARARLARINA BAKIŞ

Türkiye’de haber içeriklerine ve muhalif gazetecilere ve sitelere yönelik erişim engelleri 2025 yılında da devam etti. Yılın ilk yedi ayında, özellikle 19 Mart’ta CHP’nin Cumhurbaşkanı aday Ekrem İmamoğlu’nun gözetilmesine alınmasının ve devamında tutuklanmasının ardından hız kazanan erişim engelleme kararları, ifade özgürlüğü ve haber alma hakkını ciddi şekilde etkiledi. Bu kararların çoğunda “Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde” erişim engeli getirilmesini düzenleyen İnternet Kanunu’nun 8/A maddesi kullanıldı.

Mahkemeler ve BTK tarafından verilen kararlarla binlerce haber, sosyal medya paylaşımı ve hesap erişime engellendi. FreeWeb, kamuya açık belgelerden ve Birgün, Anka Haber ajansı, T24 ve Medya Koridoru sitelerinin paylaştığı toplam 70 farklı mahkeme tarafından haber, sivil toplum ve gazetecilere yönelik verilen 105 kararı inceledi. Toplam 1306 içerik hakkında 3330 URL engellendi.

Erişim engellemeleri önceki yıllarda olduğu gibi özellikle siyasi süreçlerle paralel gelişmiş, özellikle Kürt medyası ve gazeteci hesapları başta olmak üzere sosyal medya ve bağımsız medya üzerinde yoğunlaşmıştı.

Engellerin gerekçeleri: “Milli Güvenlik” ve diğerleri

FreeWeb’nin gazetecilerin paylaştığı ve kamuya açık kaynaklardan edindiği verilere göre, 2025’in ilk yedi ayında 105 farklı mahkeme kararıyla haber, gazeteciler ve sivil topluma yönelik 1306 içerik için erişim engeli getirildi. Bu içerikler, haber sitelerinden sosyal medya hesaplarına ve bireysel paylaşımlara kadar geniş bir yelpazeyi kapsıyordu.

İçeriklerin hukuki gerekçeleri incelendiğinde en sık başvurulanan dayanak, 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi oldu. “Millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması” gerekçesiyle **496 içerik (%38) erişime engellendi**. Bu madde, özellikle kamu otoritesini ilgilendiren haberlerin, sosyal medya içeriklerinin veya eleştirel paylaşımların kaldırılmasında temel dayanak olarak kullanıldı.

İkinci sırada, çoğu zaman somut açıklamalar içermeyen **“kişilik hakları, marka hakları ve gecikmesinde sakınca bulunan hâller”** gibi muğlak gerekçeler geldi. **Bu gerekçelerle 443 içerik (%33,9) engellendi**.

Bunun yanında **41 içerik (%3,1) için karar metinlerinde gerekçe belirtilmedi**. Bu durum, yargı kararlarının şeffaflığı ve hesap verilebilirliği açısından ciddi sorunlara işaret etmektedir.

Özel hayatın gizliliği gerekçesi toplamda 29 içerik (%2,2) için kullanıldı. Dikkat çekici biçimde, bu içeriklerin önemli bir kısmı Anayasa Mahkemesi’nin 2023’te iptal ettiği 9. maddeye dayandırıldı.

Ayrıca, BTK (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) ve SPK (Sermaye Piyasası Kurulu) gibi düzenleyici kurumların kararlarıyla erişim engeli getirilen örnekler de bulunmaktadır. Örneğin, BTK’nın “Yetkilendirme Dairesi kararı”yla ilgili bir içerik, yurt dışı mobil operatörlerine dair erişim kısıtlamasına neden olmuştur. RTÜK tarafından “lisanssız yayın” veya “lisans yükümlülüğü” gibi gerekçelerle erişim engeli getirilen içeriklere yönelik toplamda birkaç karar da yer almaktadır.

PLATFORMLARA YÖNELİK KISITLAMALAR VE BANT DARALTMA UYGULAMALARI

Raporun kapsadığı 2024 ve 2025 yıllarında, internet platformlarına yönelik erişim engelleri ve bant daraltma uygulamaları, özellikle toplumu ilgilendiren olaylar sırasında genişçe uygulandı. 2024 yılının Ağustos ayında Instagram'ın erişime engellenmesi, TUSAŞ'a yapılan saldırı sonrasında sosyal medya platformlarına bant daraltma uygulamalarını 19 Mart'ta Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınmasının ardından uygulanan bant daraltma uygulamaları izledi. Birçok platform ise erişime süresiz olarak engellendi. Erişime engellenmesi en çok tepki çeken platformlar arasında Roblox isimli oyun platformu da yer alıyor.

INSTAGRAM'A ERİŞİM ENGELİ GETİRİLDİ, ANLAŞMANIN ARDINDAN ERİŞİM ENGELİ KALDIRILDI

2 Ağustos 2024 günü Instagram'a sabah saatlerinden itibaren erişim sağlanamaması üzerine Instagram'a erişim engeli getirildiği anlaşıldı. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından 'katalog suçlar' nedeniyle getirilen erişim engeline ilişkin resmi bir açıklama yapılmadı.

Erişim engeline gerekçe olarak Instagram platformunun bazı bakan ve üst düzey kamu görevlilerinin İsrail tarafından 31 Temmuz 2024'te öldürülen Hamas Siyasi Büro Başkanı İsmail Haniye için yaptıkları taziye paylaşımlarının sansürlenmesi olduğu ileri sürüldü.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu, konuyla ilgili olarak; "Net bir şekilde hassasiyetlerimiz belli. Oradaki eksiklikler belli. O eksiklikleri giderdikleri an, yani diyelim ki bir saat sonra, biz o engeli kaldırmış olacağız" diyerek, Instagram'dan çeşitli talepleri olduğunu belirtti. Instagram'ın sahibi olan META ile hükümet arasındaki görüşmeler sonucu "Katalog suçları ile ilgili gerekli ilerleme sağlanmıştır" diyen Abdulkadir Uraloğlu, Instagram mecrasına uygulanan erişim engelinin 10 Ağustos 2024 günü saat 21.30'da kaldırılacağını duyurdu ve Instagram üzerindeki sekiz günlük erişim engeli sona erdi.

MLSA HUKUK BİRİMİ, INSTAGRAM'IN ERİŞİME ENGELLENMESİNİ YARGIYA TAŞIDI

MLSA Hukuk Birimi, BTK'nın erişim engeline ilişkin kararını 3 Ağustos günü yargıya taşıdı. Erişim engeli nedeniyle ifade, basın, bilgiye erişim ve haberleşme özgürlüklerinin ihlal edildiğini belirten MLSA, BTK'nın işleminin durdurulmasını ve iptalini talep etti.

MLSA, yaptığı başvuruda Instagram'a erişim engelinin basın ve ifade özgürlüğünün yanı sıra iletişim ve bilgiye erişim özgürlüklerini de ihlal ettiğini vurgulayarak 57 milyon insanın herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin temel haklarının ölçsüz bir şekilde ihlal edildiğini belirtti.

MLSA'nın açtığı davayı 06.09.2024 tarihinde karara bağlayan Ankara 7. İdare Mahkemesi, erişim engelinin BTK tarafından 10.08.2024 tarihinde kaldırılması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına karar verdi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nu dava açmasına neden olduğu **gerekçesiyle MLSA'ya vekalet ücreti ödemeye mahkum etti.**

OYUN PLATFORMU ROBLOX DA ERIŞİME ENGELLENDİ, MLSA ENGELİ ANAYASA MAHKEMESİ'NE TAŞIDI

Kullanıcıların oyun geliştirip birbirlerinin oyunlarını oynayabildiği çevrimiçi oyun platformu Roblox'a Adana Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi üzerine Adana 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından, çocukların istismarına neden olacak içerikler barındırdığı iddiasıyla İnternet Kanunu'nun gecikmesinde sakınca bulunan hallerde erişim engeli kararı alınmasını öngören 8/A maddesi kapsamında 7 Ağustos 2024'te erişim engeli getirildi.

Kullanıcıların oyun geliştirip birbirlerinin oyunlarını oynayabildiği çevrimiçi oyun platformu olan Roblox'un Türkiye'de dokuz milyon oyuncusu bulunuyor. Türkiye oyunun dünyada en çok aktif oyuncuya sahip olduğu beşinci ülke.

Karara, MLSA Hukuk Birimi tarafından 12 Ağustos 2024'te Barış Altıntaş adına itiraz edildi. İtiraz dilekçesinde, Roblox'un yalnızca bir oyun değil, çocukların kendi oyunlarını tasarlayarak yaratıcılıklarını geliştirebildiği, sosyalleşebildiği ve yazılım becerilerini artırabildiği bir platform olduğuna dikkat çekildi.

MLSA'nın itirazının reddi kararı bir yıl sonra 2025 yılının Ağustos ayında MLSA'ya tebliğ edildi. MLSA Hukuk Birimi, Adana 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin itirazın reddi kararına karşı Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunarak, erişim engelinin özel hayatın gizliliği ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğini belirterek ifade ve haber alma hürriyetlerinin de bu kapsamda ihlal edildiğini öne sürdü.

BANT DARALTMA UYGULAMALARI

Türkiye'de bant daraltma uygulamaları, kitleli iletişim araçlarını hedef alarak yalnızca basın değil, yurttaşların bilgiye erişim hakkını da doğrudan kısıtlamaktadır. Bant daraltma uygulamaları 15 Temmuz sonrası OHAL döneminde yürürlüğe giren 671 sayılı KHK ile 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'na eklenen düzenlemeye dayandırılıyor. Bu düzenleme, Cumhurbaşkanlığına "millî güvenlik ve kamu düzeni" gerekçeleriyle BTK üzerinden internet trafiğini kısıtlama yetkisi veriyor. Ancak uygulama tamamen şeffaflıktan uzak şekilde işliyor; kamuoyuna duyurulmadığı için yurttaşların yargı yoluna başvurma imkânı da fiilen bulunmuyor.

Bant daraltma uygulamalarının en çarpıcı örneği 2023'te BTK'nın depremde iki gün sonra 8 Şubat'ta 10 saat süreliğine X'in bant genişliğini daraltımı yöntemiyle kullanıcıların X'e erişimini kısıtlaması olmuştu.

Sosyal medya platformu, söz konusu dönemde arama-kurtarma çalışmaları, yardım talepleri ve haberleşme için yoğun bir şekilde kullanılmıştı. Enkaz altında kalanlar başta olmak üzere çok sayıda depremde seslerini ve bulundukları yeri buradan yakınlarına ulaştırmaya çalışıyordu. Ancak yapılan bant daraltmasıyla bu sesler kesildi.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaosmanoğlu, "neden bant daraltması yaptınız" sorusuna şu yanıtı vermişti: "Gerekli bir durum vardı ki, yapıldı. Sonuçta yapılması gereken konuydu. Yanlış bir karar olsa yapılmazdı zaten. Teknik olarak izahı vardı. Olağanüstü bir afet durumu var. Orada böyle bir şey yapılması gerekiyordu demek ki."

MLSA, depremde operatörlerin şebeke sağlayamaması ile BTK'nın bant daraltmasını AYM'ye taşıdı

6 Şubat 2023'te deprem bölgesinde şebekeleri çekmeyen GSM operatörleri ile sosyal medyaya bant daraltma uygulayan BTK hakkındaki suç duyurusu için takipsizlik kararı verilen MLSA, durumu AYM'ye taşıdı. Takipsizlik kararına itirazı reddedilen dernek, yurttaşların AİHS ve Anayasa tarafından güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini belirtti.

6 Şubat 2023 depremlerinde bölgede sağlıklı bir hizmet sunamayan GSM operatörleriyle bant daraltma uygulayan BTK hakkındaki suç duyurusu için takipsizlik kararı verilen, buna itirazı da reddedilen MLSA, durumu Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) taşıdı.

Dernek, AYM'ye yaptığı başvuruda, yurttaşların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) tarafından güvence altına alınan yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı ile ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğini belirtti.

Bununla birlikte MLSA, Anayasa'da belirtilen yaşam hakkı, özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve hak arama özgürlüğünün de ihlal edildiğini kaydetti. Başvuruda bu ihlallerin neden olduğu maddi ve manevi zararlar göz önüne alınarak 150 bin TL tazminata hükmedilmesi istendi.

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ve Gaziantep merkezli iki deprem olmuş, 50 bin kişinin ölümüyle sonuçlanan deprem sonrasında GSM operatörlerinin hizmetleri çalışamaz hale gelmişti. Bölgede şebekenin bulunamaması sebebiyle yakınlarına ulaşamayan aileler ile bölgeye yardım yönlendirmek isteyen yurttaşlar da sosyal medyayı kullanmıştı. Yine enkaz altında kalan yurttaşlar da sosyal medya üzerinden yardım talep etmişti. Ancak daha sonra Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun (BTK) Twitter ve TikTok başta olmak üzere çeşitli sosyal medya platformlarına bant daraltma uygulaması sebebiyle bu da imkansız hale geldi.

Bunun üzerine Avukat Veysel Ok, depremin üzerinden dört gün geçmesine rağmen hizmetlerini iyileştirmeyen GSM operatörleri hakkında "haberleşmenin engellenmesi", "bilinçli taksirle öldürme" ve "taksirle yaralama" yönünden suç duyurusunda bulunmuştu.

Ok, yapılan bant daraltma uygulamasının hiçbir kanuni ve vicdani dayanağı olmadığını belirterek aynı dilekçede BTK yetkilileri hakkında da "haberleşmenin engellenmesi", "bilinçli taksirle öldürme", "taksirle yaralama" ve "görevi kötüye kullanma" yönünden suç duyurusunda bulunmuştu.

İnternet Kanunu'na 2022 yılında yapılan değişiklikler ile BTK Başkanına bant genişliğinin daraltılması yetkisi verildi.

TUSAŞ SALDIRISI SONRASI BANT DARALTIMA

23 Ekim 2024 tarihinde Ankara'da Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ)'a yönelik saldırının ardından yaşanan gelişmeler de bant daraltmasının ve yayın yasakları uygulamalarına örnek oluşturdu. Önce RTÜK mahkeme kararıyla televizyonlara yayın yasağı getirirken, hemen ardından X (Twitter), Facebook, Instagram, YouTube, TikTok ve Telegram gibi tüm büyük sosyal medya platformlarına erişim engellendi. Yetkililerden herhangi bir resmi açıklama yapılmadı; ancak küresel internet erişimini izleyen NetBlocks, bunun teknik olarak bir bant daraltma (throttling) uygulaması olduğunu duyurdu.

EKREM İMAMOĞLU TUTUKLANMASI SONRASI BANT DARALTMA

2025 yılında erişim engellemeleri yalnızca kişisel içeriklerle sınırlı kalmadı; tüm toplumu etkileyen toplu bant daraltma uygulamaları da yaşandı. En çarpıcı örneklerden biri, 19 Mart 2025'te İstanbul'da Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınmasının ardından gerçekleşti. Olayı takip eden saatlerde X, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok, Twitch, Telegram, Signal ve WhatsApp gibi çok sayıda platforma erişim 42 saat boyunca ciddi şekilde yavaşlatıldı. Bu kesinti, ancak 21 Mart sabahında sona erdi.

2025 YILININ İLK YEDİ AYINDA SANSÜRÜN SEYRİ

19 MART EŞİĞİ: İMAMOĞLU OPERASYONU VE DİJİTAL KARARTMA

19 Mart 2025'te, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında başlatılan soruşturmayla birlikte dijital sansür politikası daha da sertleşti. Sabah saatlerinde yapılan ev baskınlarında çok sayıda gazeteci gözaltına alınırken,

Twitter/ X platformunda 700'den fazla hesaba erişim engeli getirildi.

X, Türkiye'den gelen taleple 700'den hesabı engellediğini açıkladı. Akşam saatlerinde gelen açıklamada, "Türkiye Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun, Türkiye'deki haber kuruluşları, gazeteciler, siyasi figürler, öğrenciler ve diğer kişilere ait 700'den fazla hesabın engellenmesine yönelik çok sayıda mahkeme kararına itiraz ediyoruz." denildi.

İmamoğlu'nun gözaltına alınmasının ardından, yaşananlara dair bilgi paylaşan ve eleştirilerde bulunan X hesaplarına, 5651 sayılı Kanunun 8/A maddesi kapsamında, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle erişim engeli getirilmeye başlandı. Aralarında kadın ve gençlik örgütleri ve yayınları, gazeteciler ve haber sitelerinin de yer aldığı engellenen hesaplar yeni kullanıcı profilleri açarak karara tepki gösterdi.

Bu tarihten sonra alınan kararlar en az 234 ayrı içeriği kapsadı. Mart ayında uygulanan kararlar özellikle sosyal medya platformlarına yönelikti ve bant daraltma gibi doğrudan erişim kısıtlamaları da bu süreçte uygulamaya kondu.

Bu süreçte Gençlik örgütleri, kadın örgütleri ve gazeteci hesapları engellendi. FreeWeb'in elinde kararı bulunan engellemelerde yer alan 400 X hesabı içinde:

Gençlik örgütlerine ait en az 53 hesap,

Gazetecilere ait en az 30 hesap

Kadın örgütlerine ve STK'lara ait en az 8 hesap bulunuyor.

Bu hesapların büyük kısmı bağımsız gazeteciler, aktivistler, avukatlar, sosyal medya yayıncıları, sanatçılar ve muhalif figürlere aitti. Siyasi temsili yüksek olan bu hesaplar, sistematik biçimde erişime kapatıldı.

Ayrıca dijital sansüre tutuklama ve mahkeme süreçleri de eşlik etti. İstanbul'da düzenlenen ev baskınlarında aralarında NOW Muhabiri Ali Onur Tosun, AFP muhabiri Yasin Akgül, foto muhabir Bülent Kılıç, gazeteci Zeynep Kuray, gazeteci Hayri Tunç, İBB foto muhabiri Kurtuluş Arı, Sendika.org muhabiri Zişan Gür ve BirGün yazarı Barış İnce'nin de bulunduğu basın mensupları gözaltına alındı. Bu gazetecilerden ağırlıklı Zeynep Kuray, Ali Onur Tosun, Bülent Kılıç, Yasin Akgül, Kurtuluş Arı, Hayri Tunç ve Gökhan Kam tutuklandı ve iki gün cezaevinde kaldı.

TEMALARA GÖRE EN ÇOK ENGELLENEN HABER KONULARI

2025'in ilk yedi ayında erişime engellenen içerikler, yalnızca rakamlardan ibaret değil. Bu içerikler, kamuoyunu bilgilendiren haber sitelerinden, gazetecilerin kişisel paylaşımlarına; muhalif görüşlerin yayıldığı sosyal medya hesaplarından, sistem eleştirisi içeren yorumlara kadar geniş bir yelpazeyi kapsıyor. Sansür, özellikle iktidar eleştirilerini ve kamu gücünü denetleyen içerikleri hedef aldı. Aşağıda bu temalara dair en çok sansüre uğrayan beş başlığı örneklerle birlikte aktarıyoruz:

AKP VEKİL VE ÜYELERİNE DAİR HABERLER

Erişime engellenen konuların içerik olarak başında, Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) mensuplarıyla ilgili haberler yer alıyor. AKP'li milletvekillerine ve üyelere yönelik çoğunlukla yolsuzluk iddiaları, mal varlığı tartışmalarına ilişkin haber ve sosyal medya paylaşımlarından oluşan 446 içerik erişime engellendi.

Örneğin; bir AKP milletvekilinin seçim sürecinde dağıttığı "seçim yardımları" ile ilgili video, "kamu düzenine zarar verdiği" gerekçesiyle yayından kaldırıldı. Yine başka bir olayda, bir bakanın aile üyelerine ait şirketlerin aldığı kamu ihalelerini konu alan haberlere da topluca erişim engeli getirildi.

Her ne kadar İnternet Kanunu'nun 'kişilik haklarının korunması' amacıyla erişim engeli getirilmesine salık veren 9.maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi ve rapor tarihi itibarıyla ilgili hükmün yürürlükten kalkmış olmasına karşın, Hakimliklerin aynı kanunun milli güvenlik ve kamu düzenine tehdit teşkil eden durumları düzenleyen 8/A maddesini gerekçe yaparak erişim engeli getirildiği görüldü.

19 MART SÜRECİ VE BOYKOT

19 Mart 2025 dijital sansürün yön değiştirdiği bir dönüm noktası oldu. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkında açılan soruşturma sonrası başlayan sansür dalgası, sadece kullanıcıları değil, kamuoyunun haber alma hakkını da hedef aldı.

Bu süreçte engellenen 218 içerik arasında, İmamoğlu'nun açıklamaları, Sarıyer'de düzenlenen protesto görüntüleri, sürece tepki gösteren sanatçılar ve akademisyenlerin destek mesajları yer aldı. Örneğin, "Sarıyer Direnişi" etiketiyle yapılan birçok paylaşımın yer aldığı X (Twitter) hesapları tamamen kapatıldı. "İmamoğlu'na destek mitingi"ne dair paylaşılan videolar, YouTube'dan kaldırıldı.

2025'in ilk yarısında en az üç kez aynı boykot sitesi kapatıldı, protestolarla bağlantılı olarak ise yüzlerce X hesabı ve çok sayıda gençlik örgütü hesabı engellendi. Ayrıca Sarıyer'deki gösterilerle bağlantılı kitlesel erişim engellemeleri sırasında Türkiye genelinde 42 saatlik bant daraltma uygulaması yapıldı.

BOYKOT SİTELERİ VE TÜKETİCİ PROTESTOSU

Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanmasının ardından muhalefet partileri ve çeşitli muhalif gruplar tarafından başta çeşitli sermaye gruplarının şirketleri olmak üzere çeşitli alanlarda ekonomik boykot çağrısı yapıldı. Boy-

kot çağrısı yapılan şirketlerin ve sitelerin yer aldığı birçok sosyal medya hesabı ve bu şirketleri takip eden internet sitesi erişim engeline maruz kaldı.

- 27 Mart 2025 – CHP tarafından oluşturulan boykot listesi web sitesi, Ankara 4. Sulh Ceza Hakimliğinin 2025/4129 sayılı kararıyla erişime engellendi.
- 2 Nisan 2025 – Aynı boykot sitesi bu kez İstanbul 2. Sulh Ceza Hakimliğinin 2025/4204 sayılı kararıyla tekrar erişime engellendi. Aynı kararlar başka bir web sitesi de kapatıldı.
- 3 Nisan 2025 – CHP'nin boykot sitesinin yanı sıra ünlü oyuncular Berna Laçın, Rojda Demirer ve Alican Yücesoy'un X hesapları da millî güvenlik ve kamu düzeni gerekçesiyle erişime engellendi.
- 12 Mayıs 2025 – Küçükçekmece 3. Sulh Ceza Hakimliğinin 2025/3481 sayılı kararıyla CHP'nin boykot sitesi üçüncü kez erişime engellendi.

19 MART 2025 VE SONRASINDAKİ PROTESTO YASAKLARI

Ekrem İmamoğlu'nun 19 Mart'ta gözaltına alınmasının ardından Türkiye çapında başlayan protestolara ilişkin paylaşımlar da erişime engellendi. Özgür Özel'in çağrısı üzerine İBB Başkanlık Binasının yer aldığı Sa-raçhane Meydanı'nda gerçekleştirilen mitinglere ve çoğunluğu Üniversite öğrencileri tarafından düzenlenen gösterilere yönelik çağrılar da erişim engeline maruz kaldı.

- 21 Mart 2025 – İstanbul'da Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınması sonrası başlayan protestolar sırasında, 42 saat boyunca X, YouTube, Instagram, Facebook, TikTok, Twitch, Telegram, Signal ve WhatsApp'a erişim engellendi.
- 21 Mart 2025 – Aynı süreçte, öğrenci eylemlerine ilişkin bilgi ve içerik paylaşan 20'den fazla gençlik örgütünün X hesabı erişime engellendi.
- 22 Mart 2025 – Sansürün “üçüncü dalgası”nda, 6 takipçili küçük hesaplardan 100 bini aşan büyük hesaplara kadar geniş bir yelpazede en az 85 hesap erişime engellendi. Bunların 54'ü sokak eylemleriyle ilgili bilgi paylaşan hesap, 31'i ise gençlik örgütlerine aitti.
- 22 Mart 2025 – Ayrıca, aralarında çeşitli tanınmış aktivistlerin de bulunduğu 50'den fazla X hesabı erişime engellendi.
- 23 Mart 2025 – X platformu, Türkiye'den gelen mahkeme kararlarına itiraz ederek, 700'den fazla hesap için erişim engeli talebi geldiğini açıkladı. Bu hesapların içinde haber kuruluşları, gazeteciler, siyasetçiler ve öğrenciler bulunuyordu.
- 23 Mart 2025 – Aynı gün Alinteri Gazetesi ve Sol Feminist Hareket'in X hesapları erişime engellendi ve Türkiye'den görünmez kılındı.

KAYYUMLARA DAİR HABERLER

2025'in bir diğer baskın teması, kayyum atamalarıydı. Özellikle Van, Mardin ve Hakkâri gibi illerde seçilmiş belediye başkanlarının görevden alınıp yerine kayyum atanması, kamuoyunda geniş yankı uyandırdı. Ancak bu tepkiler, dijital alanda uzun süre barınamadı.

Toplam 174 içerik bu tema altında sansürlendi. Örneğin, DEM Parti Van İl Başkanlığı tarafından yapılan “seçimle gelen seçimle gider” açıklaması birçok platformdan kaldırıldı. Mezopotamya Ajansı’nın kayyum protestolarını canlı yayınladığı içerikler, “millî güvenlik” gerekçesiyle erişime kapatıldı. Kayyumlara dair sosyal medya kampanyalarında kullanılan hesaplardan bazıları, “toplumu provoke ettiği” gerekçesiyle Türkiye’de erişime engellendi.

Van Belediyesine atanan kayyumla ilgili haberler “millî güvenlik” gerekçesiyle engellendi

Van 3. Sulh Ceza Hakimliği, Van Cumhuriyet Başsavcılığı Bilişim Suçları Soruşturma Bürosu’nun talebi doğrultusunda sosyal medya platformlarında belirlenen 90 hesap için erişim engeli kararı verdi. 18 Şubat 2025 tarihli karar ve Van Belediyesi’ne kayyum atanmasıyla ilgili yapılan paylaşımların “kamu güvenliğini tehdit ettiği” gerekçesiyle uygulandı.

Erişim engeli getirilen hesaplar arasında gazeteciler Oktay Candemir ve Ruşen Takva’nın X hesapları, JinNews ve Serhat News gibi haber mecraları ile Van Belediyesi’ne kayyum atanması süreciyle ilgili içerikler paylaşan birçok Instagram ve TikTok hesabı bulunuyor.

Engellenen hesaplar arasında dikkat çeken bazıları:

X (Twitter): @oktaycandemir, @RusenTakva, @serhat_news, @JinNews_turkce, @DemNews1, @ozgurvanhaber1

Instagram: @24saatvan, @brez.kurd, @vanbilsin, @vanduysun, @vaninkalbiburada

TikTok: @haberimvancomtr, @gundemvan, @govend.u.halay, @serkanda14, @ez.gerillame

Hakimlik, toplamda 50 X hesabı, 12 Instagram hesabı ve 38 TikTok hesabı için erişim engeli getirdi.

Savcılığın talebi ve gerekçesi

Van Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan başvuruda, Emniyet Genel Müdürlüğü Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’nın sanal devriye faaliyetleri sonucunda belirlenen bazı sosyal medya hesaplarının, toplumda panik yaratmaya, devleti itibarsızlaştırmaya ve sokak eylemlerini teşvik etmeye yönelik içerikler paylaştığı öne sürüldü. Başsavcılık, bu hesapların erişime kapatılmasını talep etti.

Talep, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 8/A maddesi kapsamında değerlendirildi. Hakimlik, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması gerekçesiyle erişim engeli kararı aldı.

BAĞIMSIZ BASIN VE SOSYAL MEDYA HESAPLARI

Bağımsız gazetecilik, bu dönemde hedef tahtasına en çok konulanlardan biri oldu. Özellikle iktidarı eleştiren içerik üreten haber portalları, kişisel yayın yapan gazeteciler ve sosyal medya fenomenleri yoğun biçimde erişim engellemeleriyle karşılaştı.

Örnek vermek gerekirse; bağımsız gazeteci Berivan Kaya'nın X hesabı, seçim sonrası süreçte dair "eleştirel analizler" yayınladığı gerekçesiyle tümünden kapatıldı. Yine, YouTube'da yayın yapan "Yurttaşın Sesi" kanalının, belediyelerdeki yolsuzluk dosyalarına ilişkin hazırladığı bir video dizisi yayından kaldırıldı. Bu kapsamdaki 152 içerik, muhalif seslerin sistematik olarak susturulduğunu gösteriyor.

YARGI MENSUPLARINA DAİR HABERLER

Hâkimler ve savcılarla ilgili iddiaları içeren haberler, bu süreçte "kişilik hakları" ya da "devlet güvenliği" gerekçeleriyle erişim engellemelerine uğradı.

Bazı örnekler arasında, Anayasa Mahkemesi kararlarına rağmen uygulanmaya devam eden 9. maddenin "hukuksuzluğu"nu konu alan makaleler, yüksek yargı üyelerinin tartışmalı sosyal medya paylaşımları ve yargı bağımsızlığına yönelik eleştiriler bulunuyor. Bu tür içeriklerden 83'ü, herhangi bir uyarı yapılmadan platformlardan kaldırıldı ya da erişime engellendi.

III. HEDEFTEKİ MECRALAR

HANGİ MEDYA TÜRÜ HEDEFTEYDİ?

2025 yılının ilk yedi ayında alınan erişim engeli kararlarında en büyük hedef, açık ara farkla sosyal medya platformları oldu. Toplam engellemeler içerisinde bu tür platformlara ait içerikler yaklaşık %46'lık bir orana ulaştı. Özellikle X (eski adıyla Twitter) üzerinden yapılan haber paylaşımları, protesto çağrıları ve siyasi yorumlar büyük ölçüde susturuldu. Bu platformun ardından Facebook ve Instagram gibi diğer sosyal ağlar da çeşitli nedenlerle kısıtlamalara tabi tutuldu.

Sosyal medya hesaplarına yönelik erişim engelleri, sadece bireysel kullanıcıları değil, haber portalları, gazeteciler ve siyasi oluşumlar tarafından kullanılan kurumsal hesapları da kapsadı. Örneğin, Mezopotamya Ajansı ve Yeni Yaşam Gazetesi gibi kurumlara ait X hesapları, hem ana hem de yedek profilleriyle birlikte erişime kapatıldı. Bu, haber kaynaklarının dijital erişimini doğrudan kesmeye yönelik sistematik bir stratejinin göstergesiydi.

İkinci sırada ise bağımsız medya organları yer aldı. Bu kategoride erişimi engellenen içerikler yaklaşık %28'lik bir pay oluşturdu. Bianet, Mezopotamya Ajansı, Sendika.org ve Gazete Duvar gibi bağımsız yayın organlarına ait içerikler; çoğu zaman "millî güvenlik", "kamu düzeni" ya da "kişilik hakları" gibi geniş yorumlanabilir gerekçelerle engellendi. Özellikle kayyum haberleri, belediyelerle ilgili eleştiriler ve kolluk güçlerinin uygulamalarına yönelik haberler, bağımsız medya içeriğinin ana hedef haline gelmesine neden oldu.

Video platformları, özellikle YouTube ve TikTok, üçüncü sırada yer aldı. Engellenen içeriklerin yaklaşık %15'i bu kategorideydi. Belgeseller, sokak röportajları, siyasi analiz videoları ve protesto görüntülerinin yer aldığı birçok kanal, ya tamamen kaldırıldı ya da belirli videolarına yönelik kısıtlama getirildi. Bu platformlardaki içeriklerin geniş kitlelere ulaşması, onları sansür uygulayıcıları için stratejik bir hedef haline getirdi.

Ve İmamoğlu'nun X hesabına erişim engeli geldi

19 Mart'ta gözaltına alındıktan sonra 23 Mart'ta tutuklanan ve devamında İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkanlığı görevinden alınan Ekrem İmamoğlu'nun X hesabına 8 Mayıs'ta erişim engeli geldi.

X platformundan konu ile ilgili yapılan açıklamada, "Türkiye'nin hesapla ilgili kararını uygulamakla birlikte, bu karara kesinlikle katılmıyoruz ve karara itiraz ediyoruz" denildi.

İletişim Başkanlığına bağlı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi, erişim engelinin gerekçesinin hesaptan 24 Nisan'da paylaşılan bir gönderi olduğu belirtti.

Merkez, gönderi içeriğinin "suç işlemeye alenen tahrik suçunu oluşturabileceği" değerlendirilerek İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma başlatıldığını söyledi.

SOSYAL MEDYADA SUSTURMA MEKANİZMALARI

Bu dönemde, geçmiş dönemlerin aksine, sosyal medya paylaşımlarına erişim engeli getirilmesi uygulaması yerine doğrudan doğruya hesabın komple erişime engellenmesi yoluna daha sık başvurulduğu görüldü.

2025 yılında özellikle bağımsız haber kaynaklarına, Kürt medyasına ve gazetecilere ait sosyal medya hesaplarına yönelik erişim engellemelerinde belirgin bir artış yaşandı. FreeWeb'in analiz ettiği kararlar kapsamında toplam 400 X (eski adıyla Twitter) hesabı erişime kapatıldı.

Bu sansür dalgası, özellikle Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alındığı 19 Mart tarihi öncesi dönemde haber içerikleri üzerinde yoğunlaştı. Mart ayı içerisinde erişime engellenen tüm içeriklerin %74'ü haber içerikleri iken, bu oran öncesinde %67 seviyesindeydi. Özellikle Saraçhane gösterileri sırasında gençlik örgütlerine ve sivil topluma ait hesaplara yönelik engelleme yoğunlaştı.

HABER SİTELERİNE TOPLU SANSÜR

2025 yılında erişim engelleme kararlarının en dikkat çekici yönlerinden biri, haber sitelerine getirilen toplu engellemeler oldu. Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından verilen tek bir kararla onlarca, kimi zaman yüzlerce URL erişime kapatıldı. Bu durum, yalnızca belirli haberlerin değil, bir bütün olarak bağımsız medyanın görünürlüğünün hedef alındığını gösteriyor.

FreeWeb'in incelediği 70 mahkeme kararından 105'inde toplu erişim engelleme uygulamalarına rastlandı. Bu kararlar sonucunda 1306 içerik hakkında 3330 URL erişime kapatıldı. Özellikle BirGün, Evrensel, T24, Bianet ve Mezopotamya Ajansı gibi muhalif ve bağımsız haber kaynakları, neredeyse sistematik biçimde hedef alındı. Kayyum atamaları, yolsuzluk dosyaları, polis şiddeti haberleri ve hükümet üyelerine yönelik eleştiriler, bu toplu sansür dalgasının en sık engellenen içerikleri arasında yer aldı.

Yılın ilk aylarından itibaren Yeni Yaşam Gazetesi'nin web sitesi üç kez erişime engellendi; gazetenin Instagram hesabı da "tehlikeli kişi ve örgütlerle ilgili topluluk kurallarını ihlal" gerekçesiyle kapatıldı. Siyasi Haber'in alan adı Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliği'nin kararıyla erişilemez hale getirildi. Mezopotamya Ajansı defalarca kez yeni alan adlarına geçmek zorunda bırakıldı; ayrıca ajansın Instagram hesabı da BTK talebiyle engellendi. Jinnews'un Instagram hesabı aynı gün içinde iki kez kapatıldı. Artı Gerçek ve Özgür TV'nin X hesapları 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi gerekçe gösterilerek engellendi.

Bunun yanında çok sayıda haber sitesi doğrudan alan adı seviyesinde hedef alındı. ETHA [Etkin Haber Ajansı], Gazete Patika, Mücadele Birliği, Kızıl Bayrak, Özgür Gelecek, Umut Gazetesi ve Yeni Demokrasi Gazetesi Ankara 10. Sulh Ceza Hakimliği'nin 8 Ocak 2025 tarihli kararıyla topluca kapatıldı. Sur Ajans ve Xwebûn Gazetesi Adıyaman Sulh Ceza Hakimliği kararlarıyla erişime engellendi. Yılın ilerleyen aylarında Amerika'nın Sesi (VoA) Kürtçe Servisi de "millî güvenlik ve kamu düzeni" gerekçesiyle erişime kapatılan kurumlar arasında yer aldı.

Toplu erişim engelleri, hukuki açıdan da sorunlu bir yöntem. Mahkeme kararlarında hangi URL'nin hangi gerekçeyle erişime kapatıldığı çoğu zaman belirtilmedi; içerikler tek tek değerlendirilmeden, "paket" şeklinde topluca engellendi. Bu uygulama, hem ölçülülük ilkesine aykırı hem de Anayasa Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü kararlarına tamamen ters düşüyor. Bir haberin içeriğinde yer alan olası hak ihlali iddiası, o haberin de içinde bulunduğu yüzlerce URL'nin erişime kapatılmasına gerekçe yapıldı.

Bu yaklaşımın pratik sonucu, bağımsız medya organlarının tamamıyla görünmez kılınması oldu. Örneğin bir kayyum atamasını haberleştiren internet sitesinin yalnızca ilgili haberine değil, aynı anda belediye bütçesi veya sosyal yardımlarla ilgili bambaşka içeriklerine de erişim engeli getirildi. Böylece sansür, belirli bir haberi hedef almakla sınırlı kalmadı; bütün bir yayın politikasına yönelik baskı aracına dönüştü.

2025 yılının Nisan ayında İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği, BirGün gazetesine ait 120 haber linkini tek bir karar ile erişime kapattı. Engellenen içeriklerin çoğu, kamu ihalelerinde usulsüzlük iddiaları, belediye atamalarındaki kayırmacılık ve AKP'li siyasetçilere dair haberlerden oluşuyordu. Kararda hangi içeriğin hangi gerekçeyle engellendiğine dair ayrıntı yer almadı.

MEZOPOTAMYA AJANSI'NA SİSTEMATİK ERİŞİM ENGELİ

Mezopotamya Ajansı (MA), 2025 yılının ilk yarısında en az 15 farklı toplu erişim engeli kararıyla karşılaştı. Engellenen haberler arasında Van, Mardin ve Hakkâri'deki kayyum protestoları, kolluk güçlerinin sert müdahaleleri ve bölgedeki seçim ihlallerine ilişkin içerikler vardı. MA'nın hem ana sayfası hem de alt kategorilerinde yer alan haberlerin topluca kapatılması, ajansın haber arşivinin geniş bir bölümünün erişilemez hale gelmesine yol açtı.

BİANET'İN KAYYUM HABERLERİ

Kadın, LGBTİ+ ve insan hakları odaklı habercilik yapan Bianet.org, 2025'in Mart ayı sonrası özellikle kayyum atamalarına ilişkin haberleri nedeniyle hedef haline geldi. Bir mahkeme kararı ile yalnızca tek bir kayyum haberine değil, aynı gün yayınlanan farklı dosya ve röportajlara da erişim engeli getirildi. Bu durum, bir haber gerekçesiyle tamamen bağımsız içeriklerin de "yan ürün" olarak sansüre uğradığını ortaya koydu.

EVRENSEL'E PROTESTO HABERLERİ NEDENİYLE ERİŞİM ENGELİ

Evrensel gazetesine ait 90'dan fazla haber, "kamu düzenini bozma" gerekçesiyle topluca engellendi. Bu içeriklerin büyük kısmı, işçi eylemleri ve sokak protestolarına ilişkin haberlerden oluşuyordu. Kararda, hangi haberin ne şekilde kamu düzenini bozduğuna dair bir gerekçe bulunmadı.

T24'ÜN YOLSUZLUK DOSYALARINA GETİRİLEN ERİŞİM ENGELLERİ

T24 haber sitesinin AKP'li bir bakanın ailesine ait şirketlerin aldığı kamu ihalelerine dair yaptığı haberler, toplu erişim

engeliyle susturuldu. Engellenen içerikler yalnızca ihalelerle sınırlı kalmadı; aynı dosya altında yer alan başka ekonomi ve siyaset haberleri de erişim engeli listesine eklendi.

Toplu URL engellemelerinin yanı sıra, tüm alan adının (domain) erişime kapatılması da 2025'te sıkça başvurulan bir yöntem oldu. Bu uygulama, yalnızca tekil haberleri değil, haber sitelerinin tüm içeriklerine erişimi ortadan kaldırarak fiili bir kapatma kararı işlevi gördü.

Özellikle Mezopotamya Ajansı (MA) bu yöntemin en çok hedef aldığı kuruluşlardan biri oldu. Ajansın ana sayfası ve alt kategorileri defalarca kez erişime kapatıldı; MA, haberlerini yayımlayabilmek için sürekli yeni alan adları açmak zorunda kaldı. Bu durum, Kürt medyasının sistematik biçimde görünmez kılınmasının en açık örneğini oluşturdu.

Benzer şekilde, Yeni Yaşam gazetesi de farklı tarihlerde tüm alan adıyla erişime engellendi. Bu tür kararlar, yalnızca belirli haberleri değil, gazetenin arşivini, köşe yazılarını ve bağımsız habercilik faaliyetlerini bütünüyle ortadan kaldırıyor.

LGBTİ+LARA YÖNELİK SANSÜR

2025 ilk yarısında LGBTİ+ içeriklere yönelik olarak hedef gösterme ve kapatılma kararları yaşandı.

2025 yılında sansürün en görünür hedeflerinden biri de LGBTİ+ örgütler ve bu alandaki haberler oldu. Yılın başında Yeni Yaşam Gazetesi'nin Instagram hesabı, "tehlikeli kişi ve örgütlerle ilgili topluluk kurallarını ihlal ettiği" gerekçesiyle kapatıldı. Ardından Jinnews'un Instagram hesabı, İmralı'daki görüşmelerden Gülistan Doku'nun kaybolmasının yıl dönümüne kadar geniş bir yelpazede kadın ve LGBTİ+ gündemine ilişkin haberler nedeniyle aynı gün içinde iki kez kapatıldı.

ONUR AYINDA KAOS GL'YE ERİŞİM ENGELİ, MLSA ENGELİ ANAYASA MAHKEMESİ'NE TAŞIDI

Haziran sonunda, Kaos GL Derneği'nin 47 bin takipçili resmi X hesabı erişime engellendi. Kısa süre sonra, 2007'den beri LGBTİ+ haberciliği yapan KaosGL.org alan adı da İstanbul 12. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla erişime kapatıldı. Bu durum, yalnızca bir dernek sitesinin değil, aynı zamanda Türkiye'de LGBTİ+ haklarına ilişkin en geniş haber ve arşiv kaynaklarından birinin görünmez hale gelmesine yol açtı.

Kaos GL'nin web sitesine erişim, 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi kapsamında "milli güvenlik ve kamu düzeni" gerekçesiyle tümünden engellendi. Bu karar, LGBTİ+ hareketinin görünürlüğünü azaltmaya ve kamuoyunun bu alandaki bilgiye erişimini engellemeye yönelik açık bir sansür örneği olarak değerlendiriliyor. Kaos GL'nin arşivinde yer alan yüzlerce makale, haber ve araştırma, karar sonrasında Türkiye'den erişilemez hale geldi.

KAOS GL Derneğine getirilen erişim engellerine karşı itiraz eden Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği Hukuk Birimi, itirazlarının reddedilmesinin ardından Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. Başvurularında, KAOS GL'nin LGBTİ+ hareketi için önemine değinilirken, erişim engeli vasıtasıyla Türkiye'de LGBTİ+ bireyler başta olmak üzere birçok insanın haber alma hakkının ortadan kaldırıldığını ifade etti.

Ayrıca, HÜDA PAR milletvekili Faruk Dinç'in Meclis'te yaptığı açıklamayla LGBTİ+'ları hedef göstererek TikTok'a erişimin engellenmesi çağrısı yapması, siyasal aktörlerin bu alandaki içerikleri doğrudan tehdit olarak sunduğunu gösterdi.

Yapay Zeka tabanlı Grok'a soruşturma açıldı

2025 yılında sansür yalnızca gazetecilerin haberlerini, sosyal medya hesaplarını ya da bağımsız medya platformlarını hedef almakla kalmadı. Yapay zekâ tabanlı uygulamalar da doğrudan sansürün konusu haline geldi. Özellikle X'in yapay zekâ destekli asistanı Grok, siyasi içerikler bağlamında ilk kez açık biçimde soruşturmaların hedefi oldu.

Mart ayında kullanıcıların Grok'a, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu hakkındaki gözüaltı ve soruşturma sürecini sorduğunda, sistemin yanıt vermeyi reddettiği tespit edildi. X kullanıcıları, Grok'un "millî güvenlik ve kamu düzeni" gerekçeleriyle filtrelendiğini, İmamoğlu hakkında bilgi talep eden soruların sansürlendiğini belgeledi. Takip eden süreçte, BTK'nın başvurusu üzerine Grok'un 50'ye yakın çıktısı Türkiye'de erişime kapatıldı; bir kısmı tamamen silindi, kalanlar ise "Türkiye'den görünmez kılındı."

Bu durum, yapay zekâ alanında içerik denetiminin yeni bir boyut kazandığını gösteriyor. Sansür artık yalnızca insan üretimi içerikleri değil, algoritmaların verdiği cevapları da hedef alıyor. Oysa yapay zekâ tabanlı sistemler, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmak amacıyla geliştirilmişken, Türkiye'de bu sistemlerin de politik hassasiyetlere göre sınırlandırıldığı görülüyor.

İfade özgürlüğü açısından bakıldığında, bu uygulama son derece sakıncalı. Çünkü yapay zekâ asistanlarının yanıtlarının devlet müdahalesiyle manipüle edilmesi, hem bilgiye erişim hakkını ortadan kaldırıyor hem de algoritmik şeffaflığı zedeliyor. Ayrıca, Grok örneği yalnızca bugüne değil, geleceğe dair de bir uyarı niteliği taşıyor: Sansür artık haber sitelerinden sosyal medya hesaplarına, oradan da yapay zekâ sistemlerine doğru genişleyen, çok katmanlı bir mekanizmaya dönüşüyor.

GAZETECİLERİN SUSTURULMASI: TUTUKLAMALAR VE ERİŞİM ENGELLERİ

2025 yılında dijital sansür, yalnızca içeriklerin erişime kapatılmasıyla sınırlı kalmadı; gazetecilerin bizzat hedef alınması ile daha da sertleşti. Bir yandan sosyal medya hesaplarına yönelik sistematik engellemeler uygulanırken, diğer yandan çok sayıda gazeteci gözüaltına alındı, tutuklandı ya da soruşturmalara maruz kaldı.

Özellikle 19 Mart İmamoğlu operasyonunun ardından başlayan dalgada, Mezopotamya Ajansı, Sendika.org ve MLSA muhabirlerinin kişisel hesapları topluca erişime kapatıldı. FreeWeb verilerine göre yalnızca Mart ayında 400'den fazla gazeteci, aktivist ve haber platformu hesabı erişime engellendi. Bu hesapların büyük bölümü yeni profiller açarak haberciliğe devam etmeye çalıştı, ancak tekrar tekrar kapatılmaları "dijital sürgün"e yol açtı.

2025'in ilk sekiz ayında gazetecilere yönelik dijital sansür, erişim engelleri ve hesap kapatmaları yeni bir boyuta ulaştı. Özellikle X, YouTube ve Instagram gibi sosyal medya platformlarında çok sayıda gazetecinin he-

sabı, mahkeme kararları ya da platformların “topluluk kuralları” gerekçesiyle kapatıldı. Abdurrahman Gök’ün X, YouTube ve Instagram hesapları Ankara 6. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla millî güvenlik gerekçesiyle erişime engellendi. Erk Acarer’in X hesabı da 8/A maddesi kapsamında hedef alındı. Fatih Altaylı’nın YouTube kanalı ile Cumhuriyet TV ve Flu TV gibi gazetecilerin yönettiği kanallar RTÜK tarafından lisans tehdidiyle karşı karşıya bırakıldı. Bianet’in 365 bin takipçili resmi X hesabı tamamen kapatılırken; Altan Sancar, Ali Macit, Umut Taştan ve Elif Çetiner gibi muhabirlerin kişisel X hesaplarına da erişim engeli getirildi. Kürt gazeteciler de sistematik biçimde hedef oldu: Amed Dicle, Beritan Canözer, Ruken Tuncel, Meltem Oktay, Özgür Paksoy ve daha birçok ismin hesapları mahkeme kararlarıyla engellendi.

Engellemeler yalnızca bireysel gazetecilerle sınırlı kalmadı; kurumsal medya organlarının da hesapları kapatıldı. Mezopotamya Ajansı, Yeni Yaşam Gazetesi ve Jinnews’un X ve Instagram hesaplarına Türkiye’de erişim engeli getirildi. Artı Gerçek ve Özgür TV’nin X hesapları da 8/A maddesiyle kapatıldı. Ayrıca Yavuz Baydar, Hayko Bağdat, Metin Cihan, Öznuur Değer, İsmail Arı ve Ruşen Takva gibi isimlerin X hesapları farklı tarihlerde erişime engellendi. Gazeteci Furkan Karabay ise tutuklandıktan kısa süre sonra X hesabı da engellendi.

Gazeteci Furkan Karabay tutuklandı, ertesi gün hesabı engellendi

Gazeteci Furkan Karabay, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne yönelik yürütülen soruşturma hakkında yaptığı haberler nedeniyle 16 Mayıs 2025’te tutuklandı. Tutuklanmasının hemen ardından, kullandığı X hesabı erişime engellendi. Karabay’ın kısa süre içinde açtığı yeni hesabı da 26 Mayıs’ta aynı gerekçeyle, “millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması” ifadesi kullanılarak kapatıldı.

Gazetecilere yönelik baskının fiziksel yollara ek olarak dijital alanda da eşzamanlı olarak uygulandığını unutulmamalı. Karabay hem cezaevine konularak haber üretiminden uzaklaştırıldı, hem de dijital mecralardaki varlığı engellendi.

Gözaltı ve tutuklamalar da bu dönemin devam eden gelişmelerinden biri oldu. 19 Mart sonrası eylemleri izleyen AFP muhabiri Yasin Akgül, foto muhabiri Bülent Kılıç, gazeteciler Zeynep Kuray, Hayri Tunç, Kurtuluş Arı, Ali Onur Tosun ve BirGün yazarı Barış İnce gözaltına alındı; yedi tanesi tutuklandı ve iki gün cezaevinde tutuldu.

Sosyal medya üzerinden yapılan haber paylaşımları, çoğu zaman yargılamalara doğrudan delil olarak kullanıldı. Gazetecilerin kamu yararına haberlerini yayımlamaları, “millî güvenlik” veya “kamu düzeni” gerekçeleriyle suç unsuru sayıldı. Bu uygulama, haberciliğin kriminalize edilmesi anlamına geliyor.

Tutuklanan gazeteci Fatih Altaylı ile tutuklanan yönetmen İlker Canikligil’in kanallarına RTÜK’ten lisans zorunluluğu

Yönetmen İlker Canikligil, sahibi olduğu FluTV isimli YouTube kanalının bir yayını sırasındaki sözleri nedeniyle 25 Mart 2025 Salı akşamı gözaltına alınmasının ardından 27 Mart 2025 günü ‘halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik’ iddiasıyla tutuklanarak Silivri Cezaevi’ne gönderildi. Canikligil’in tutuklandığı gün YouTube üzerinden yayın yapan ve yönetmen İlker Canikligil’in sahibi olduğu FluTV isimli YouTube kanalına ise Kurul’un 27.03.2025 tarihli kararıyla yayın lisansı alma zorunluluğu getirildi.

Gazeteci Fatih Altaylı tarafından kurulan @fatihaltayli YouTube kanalı hakkında da Kurul'un 27.03.2025 tarihli kararıyla yayıncı lisansı alma zorunluluğu getirildi. Ancak, uygulanabilmesi için RTÜK'ün web sitesinde yayınlanması gereken karar, üç ay boyunca yayınlanmadı.

Altaylı, YouTube kanalında 20 Haziran 2025 tarihli bir yayın sırasında sarf ettiği sözler nedeniyle 'Cumhurbaşkanını tehdit' iddiasıyla gözaltına alınmasının ardından 22 Haziran 2025 tarihinde tutuklanarak Silivri Cezaevi'ne gönderildi. Bunun üzerine, RTÜK tarafından üç ay boyunca yayınlanmayan lisans zorunluluğu kararı yayınlanarak, Fatih Altaylı'nın kanalı için 72 saat içerisinde yayın lisansı başvurusu yapması için süre başlatıldı.

RTÜK'ÜN DİJİTAL MEDYA KISKACI

2025 yılında RTÜK, yalnızca televizyon ve radyo yayıncılığı alanında değil, dijital platformlar ve bağımsız içerik üreticileri üzerinde de denetimini artırdı. RTÜK'ün özellikle lisanssız yayın gerekçesiyle aldığı kararlar, dijital yayıncılığın geleceği açısından kaygı verici bir tablo ortaya koydu.

- Bigo Live gibi canlı yayın ve sohbet platformları yalnızca erişime kapatılmakla kalmadı; aynı zamanda App Store ve Google Play'den indirilmesi engellendi.
- KeepOne gibi internet radyo platformları, "RTÜK lisansı olmadığı" gerekçesiyle erişime engellendi.
- "Cumhurbaşkanına tehdit" suçlamasıyla tutuklanan gazeteci Fatih Altaylı'nın YouTube kanalı, RTÜK tarafından "72 saat içinde lisans başvurusu yapmaması halinde erişimin engelleneceği" uyarısıyla karşı karşıya kaldı. RTÜK, benzer biçimde başka dijital kanallara da lisans alma yükümlülüğü getirdi.
- Tuneln gibi uluslararası radyo uygulamalarının eski kararlarla hâlâ yasaklı olması, RTÜK'ün Türkiye'deki dijital ses yayıncılığını da uzun süredir denetim altında tuttuğunu gösteriyor.

RTÜK'ün kararları, "yayın lisansı olmadan içerik sunma" gerekçesiyle alınsa da, fiiliyatta bu düzenlemeler bağımsız içerik üreticilerinin nefes alanlarını daraltmaktadır. YouTube üzerinden haber ve yorum yapan gazeteciler, podcast yayıncıları ve dijital medya girişimleri artık televizyon kanallarıyla aynı lisans yükümlülüğüne tabi tutulmakta; bu da ekonomik ve hukuki olarak sürdürülebilirliklerini tehdit etmektedir.

Sonuç olarak, RTÜK'ün dijital medya üzerindeki bu baskısı, Türkiye'de internetin "görsel-işitsel" alanının da devlet denetimine alınmak istendiğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, ifade özgürlüğü, çoğulculuk ve bağımsız habercilik açısından ciddi riskler barındırmaktadır.

RTÜK BASKISININ HUKUKİ TEMELİ: LİSANS ZORUNLULUĞU VE RTÜK YÖNETMELİĞİ İLE İLGİLİ GELİŞMELER

2018 yılında 7103 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, internet üzerinden yapılan radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayınlar ilk kez Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) denetimine tabi hale geldi. 6112 sayılı Kanun'a eklenen 29/A maddesi uyarınca, internet yayıncılarının RTÜK'ten lisans alma zorunluluğu getirildi. Bu kapsamda, RTÜK ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından hazırlanan "Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelik" 1 Ağustos 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelik, yayıncılara yüksek lisans ücretleri, şirketleşme şartı, içerik kayıt

yükümlülüğü gibi ağır idari ve mali koşullar getirerek internet yayıncılığına yönelik kapsamlı bir denetim rejimi oluşturdu.

RTÜK'ün hangi yayıncılar hakkında, hangi kriterlere bakarak yayın lisansı zorunluluğu getireceğine ilişkin ise herhangi bir düzenleme bulunmuyor.

RTÜK'ün yayın lisansı alma zorunluluğu getirdiği yayıncılar, 72 saat içerisinde RTÜK'e lisans başvurusunda bulunmak zorunda, aksi halde Sulh Ceza Hakimliğine yapılan talep üzerine erişimin engellenmesine karar verilebiliyor. İnternetteki içerik üreticisinin yayın lisansı almasıyla birlikte, yayıncı RTÜK'ün denetimine giriyor. RTÜK'ün televizyon ve radyo kanalları ile internet üzerinde yayın yapan yayıncılara uyguladığı yayın ilkeleri arasında herhangi bir fark bulunmuyor.

MLSA'nın RTÜK yönetmeliğine karşı açtığı dava Danıştay'da

MLSA Hukuk Birimi, internet üzerinden yapılan yayınları RTÜK denetimine sokan ve ağır mali ve idari yükümlülükler getiren yönetmeliğin ifade ve basın özgürlüklerine zarar verdiği gerekçesiyle 2019 yılında iptali talebiyle Danıştay'da dava açtı. Dava ancak altı yıl sonra karara bağlandı. Danıştay, yönetmeliğin öngörülebilir olduğu gerekçesiyle reddine karar verdi.

Danıştay'ın kararını İdari Dava Daireleri Kurulu'na taşıyan MLSA Hukuk Birimi, temyiz dilekçesinde, yönetmeliğin öngörülemez düzenlemeler içerdiğini, keyfi uygulamalara zemin hazırladığını ve küçük ölçekli internet yayıncılarına ciddi yükler getirdiğini vurguladı. Dilekçede, anonim şirket olma zorunluluğu, yüksek lisans ücretleri ve yayın içeriklerinin uzun süre saklanması gibi koşulların özellikle bağımsız gazetecileri ve alternatif medya kuruluşlarını hedef aldığının altı çizildi.

Dernek ayrıca, RTÜK'ün hangi yayıncılara lisans zorunluluğu getireceğine dair net ölçütler belirlenmemiş olmasının eşitlik ilkesini ihlal ettiğine dikkat çekti. MLSA'ya göre, Cumhuriyet Gazetesi'nin YouTube kanalının lisans yükümlülüğüne tabi tutulan ilk yayıncı olması da bu keyfiliğin örneklerinden biri.

Bilgi edinme başvurusu kapsamında RTÜK'ten alınan verilere göre, yalnızca 2020'den bu yana 196 internet adresine yayın lisansı alınmadığı gerekçesiyle erişim engeli talebinde bulunuldu. Bu adresler arasında Euronews, Deutsche Welle ve Amerika'nın Sesi gibi uluslararası medya kuruluşları da yer aldı.

MLSA, yönetmeliğin ifade ve basın özgürlüklerini sınırlayıcı etkiler yarattığını belirterek Danıştay'ın ret kararının bozulmasını talep etti. Temyiz süreci, internet yayıncılığı alanındaki düzenlemelerin yargısal denetimi açısından emsal teşkil etmesi açısından önem taşıyor.

SOSYAL MEDYA VE YOUTUBE DA RTÜK DENETİMİNE GİRDİ

RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin, yaptığı açıklama ile video paylaşım platformu YouTube'da yayınlanan 'Sokak Röportajları'na ilişkin olarak YouTube'un da RTÜK denetimine girmesi ile ilgili çalışma yaptıklarını, YouTube'un da RTÜK tarafından denetleneceğini söyledi.

Bunun üzerine, YouTube üzerinden yayın yapan birçok yayıncıya lisans alma zorunluluğu getirileceğine dair bekleyiş nihayet 6/1/2025 tarihinde YouTube üzerinde yayın yapan Cumhuriyet'in YouTube kanalı olan CumhuriyetTV'ye yayın lisansı alma zorunluluğu getirilmesi ile sona erdi.

Cumhuriyet gazetesi avukatları tarafından karara karşı açılan davada yürütmenin durdurulması talebi reddedildi ve Cumhuriyet gazetesi, Cumhuriyet TV için lisans başvurusunda bulundu.

IV. HUKUKİ VE SİSTEMATİK SORUNLAR

YENİ BİR TEHDİT: SİBER GÜVENLİK YASASI

Haber içeriklerine yönelik erişim engelleri devam ederken, 2025 yılının ilk aylarında kabul edilen Siber Güvenlik Yasası, sivil toplumda ve dijital hak savunucularında büyük endişeye sebep oldu. Siber Güvenlik Başkanlığı'na verilen geniş yetkilerin, çevrim içi ifade ve haberleşme özgürlüğü üzerinde dolaylı bir baskı mekanizması oluşturuyor. Denetim ve inceleme süreçlerinin keyfi uygulamalarla kötüye kullanılabileceği endişesi dile getiriliyor.

10 Ocak 2025'te Meclis'e sunulan yasa teklifi, 12 Mart'ta Meclis'te kabul edildi, Ekrem İmamoğlu'nun gözetimine alındığı 19 Mart 2025 günü Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından atanan Siber Güvenlik Başkanı'na olağanüstü yetkiler tanırken, veri sızıntıları hakkında haber yapılmasını suç kapsamına aldı. MLSA Hukuk Birimine göre, kanunun gerekçesi siber uzayın korunması olarak belirtilse de asıl hedef gazetecileri sansürlemek ve kamuoyunu bilgiye erişimden mahrum bırakmak.

Kanun veri güvenliği üzerine çalışan gazetecilere veri sızıntılarını gerçekleştirenlerle aynı cezayı öngörürken, Siber Güvenlik Başkanlığına olağanüstü yetkiler veriyor

Cumhurbaşkanlığının 8 Ocak 2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan kararıyla Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bir 'Siber Güvenlik Başkanlığı' kuruldu. Başkanı bizzat Cumhurbaşkanının atayacağı kuruma ilişkin kararın yayınlanmasından iki gün sonra 10 Ocak 2025'te AK Parti meclis grubu tarafından Meclis'e 'Siber Güvenlik Yasa Teklifi' sunuldu.

VERİ SIZINTISININ HABERİNİ YAPANA VERİYİ ÇALANLA AYNI CEZA

Kanunun 16.maddesinin 5.fıkrasına göre 'veri sızıntısı yapılmış gibi bu yönde algı oluşturmak suretiyle kurumları veya şahısları hedef almaya yönelik faaliyet yürütenlere' beş yıla kadar hapis cezası verilecek.

Madde 16: (5) Siber uzayda veri sızıntısı olmadığını bildiği halde halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak ya da kurumları veya şahısları hedef göstermek amacıyla **siber güvenlikle ilgili veri sızıntısı olduğuna yönelik gerçeğe aykırı içerik oluşturanlara** veya bu maksatla bu içerikleri yayanlara **iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.**

Hukukçular ve gazeteciler, bu hükmün son zamanda çeşitli medya organları tarafından gündeme getirilen veri sızıntılarına ilişkin haberlerin ortadan kaldırılması ve gazetecilerin bu konu hakkında çalışmasını önlemek amacını taşıdığını ifade ediyor.

Aynı Kanuna göre, veri sızıntılarını gerçekleştirenlere veya bu verileri satanlara veya yayanlara da üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilecek. Ancak hukukçular, veri sızıntıları ile ilgili haber yapan gazeteciyle, veri sızıntısını gerçekleştirenin aynı ağırlıkta cezaya tabii tutulmasının hukuk mantığına aykırı olduğunu ifade ediyor.

DİJİTAL HAKLAR VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN OLDUKÇA TEHLİKELİ

Kanun teklifi mevcut haliyle, ifade özgürlüğü başta olmak üzere temel hak ve hürriyetler açısından önemli bir tehdit oluşturmasının yanı sıra, idarenin kanuniliği prensibi başta olmak üzere hukuki öngörülebilirlik ilkesine de aykırı olarak değerlendiriliyor.

Doğrudan veri güvenliği hakkında çalışan gazetecileri hedef alan kanun teklifinin mevcut haliyle kabul edilmesi halinde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi gerektiği değerlendiriliyor.

İPTAL EDİLEN 9. MADDENİN GÖLGESİ

İnternet Kanunu'nun iptal edilen 9.maddesi, 'kişilik haklarının' ihlal edildiğini iddia eden kişilere doğrudan Sulh Ceza Hakimliğine başvurarak, erişimin engellenmesine imkan sağlıyordu. Kişilerin kendileri hakkındaki haber ve paylaşımları kolaylıkla engellemelerini sağlayan bu hükmü kullanan birçok siyasetçi, kamu görevlisi, iş insanı haklarındaki olumsuz haberler hakkında başvuruda bulunarak bunlara erişim engeli getirebilmekteydi. Dava açılmasını gerektirmediği için masrafsız olarak görülen bu hüküm sayesinde, birçok habere erişim engeli getirilmekteydi.

Sulh Ceza Hakimliklerinin kararlarına karşı sadece sıra olarak bir sonraki Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edilmesiyle birlikte erişim engeli kararı kesinleşmekteydi. İtirazın reddedilmesi ile birlikte Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu hariç herhangi bir başvuru yolu bulunmuyordu.

Uygulamada, Sulh Ceza Hakimliklerinin bütün başvuruları incelemekten kabul etmeleri, itirazların matbu gerekçelerle reddedilmesi nedeniyle uygulama sıklıkla eleştirilmekteydi. Kimi hakimlikler aynı gün içerisinde yüzlerce internet adresine erişim engeli getirmekteydi.

Aralarında MLSA'nın da yer aldığı birçok başvurunun Anayasa Mahkemesi'ne gitmesi ile birlikte Anayasa Mahkemesi sistematik ihlallere karşı kullandığı pilot karar usulünü kullanarak 27/10/2021 tarihli 'Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri' (Başvuru No: 2018/14884) sayılı kararıyla, başvurulardaki sorunun İnternet Kanunu'nun 9.maddesinden kaynaklandığını söyleyerek TBMM'ye ilgili yasanın değiştirilmesi için çağrıda bulundu. Karar 7/1/2022 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı ve bir yıl süre içerisinde yasanın değiştirilmesi gerektiğine hükmetti.

Anayasa Mahkemesi, ihlal kararında Kanun'un 9.maddesine ilişkin olarak çeşitli tespitlerde bulundu. Mahkeme, öncelikle yasanın öngörülemez olduğunu söyleyerek, hangi durumlarda kişilik hakkının ihlal edildiğine ilişkin bir değerlendirme yapmak için yeterli düzenleme bulunmadığını tespit ederek, ancak acil bir toplumsal ihtiyacın gerekli kıldığı durumlarla sınırlı olarak uygulanması gerektiğini söyledi. Mahkeme bu bağlamda, Sulh Ceza Hakimliklerine kılavuzluk edecek bir düzenlemenin yapılması gerektiğine karar verdi.

Mahkeme, ayrıca Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından yeterli araştırma yapılmadan erişim engeli kararı verildiğini, Hakimlikler tarafından bu hükmün keyfi olarak kullanılmasına karşın etkili bir başvuru yolu öngörülmediği kaydedildi. Mahkeme öte yandan 9.maddedeki kararın tedbir amaçlı acil durumlarda kullanılması gereken bir usul olduğunu söyleyerek, böyle bir kararın verilmesinin ardından çekişmeli bir yargı sürecinde bunun çözümlenmesinin gerektiğini, koruma tedbirlerinin süresiz olarak verilmesinin orantısız ağır bir müdahale olduğunu söylemiştir.

Bir yıllık süre boyunca Anayasa Mahkemesi'nin pilot kararına rağmen yasal düzenleme yapılmaması üzerine Anayasa Mahkemesi 11/10/2023 tarihli 2020/76 E. 2023/172 K. sayılı kararıyla 5651 sayılı İnternet Kanunu'nun 9.maddesini tümüyle Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etti. Mahkeme, TBMM'nin iptal edilen yasa ile ilgili yeni düzenleme yapması için kararın Resmi Gazete'de yayınlanmasından itibaren dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verildi. Nihayet karar 10/01/2024 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı. TBMM'nin bu dokuz aylık süre boyunca herhangi bir düzenleme yapmaması üzerine karar 10/10/2024 tarihinde resmen yürürlüğe girdi ve İnternet Kanunu'nun 9.maddesi resmen yürürlükten kalktı.

İnternet Kanunu'nun 9.maddesinin yürürlükten kalkmasıyla birlikte, kişilik hakkının ihlal edildiği gerekçeyle erişim engeli kararı alınmasının hukuki gerekçesi ortadan kalkmış olmasına rağmen, kişilik hakkının ihlal edildiği iddiasıyla erişim engeli getirilmesi uygulamasına farklı yollarla devam edildi.

ACİL DURUMLARDA KULLANILMASI GEREKEN 8/A HÜKMÜ KURAL OLDU

İnternet Kanunu'nun acil durumlarda erişim engeli getirilmesine imkan sağlayan 8/A maddesi ise bu durumlarda oldukça sık kullanılan bir gerekçe oldu. "Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi" yan başlıklı hüküm, "yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması veya genel sağlığın korunması" sebeplerinden dolayı BTK Başkanına erişim engeli alma yetkisi tanıyor.

Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi:

MADDE 8/A- (1) Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, Cumhurbaşkanlığı veya millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması ile ilgili bakanlıkların talebi üzerine Başkan tarafından internet ortamında yer alan yayınlı ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

Ağustos 2024'te Instagram'a erişim engeli getirilmesine gerekçe olarak da 8/A hükmü gösterilmiş, BTK Başkanı'nın kararıyla Facebook ve Instagram sosyal medya platformlarına erişim engeli getirilmişti.

8/A hükmünün iptal edilen 9.madde yerine kullanılmasına ilişkin en çarpıcı durumlardan birisi ise KRT (Kültür Radyo ve Televizyonu) işçilerinin birikmiş ücretlerini alamaması üzerine yapılan iş durdurmaya ilişkin haberler hakkında İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği'nin 18.07.2025 tarihli kararıyla erişim engeli getirildi. Erişim engeli getirilen haberler arasında gazeteci Rabia Çetin tarafından kaleme alınan ve MLSATurkey.com'da yayınlanan "KRT Çalışanları Yayın Durdurdu" başlıklı haber de yer aldı.

Anayasa Mahkemesi, benzer gerekçelerle 8/A hükmünün de ifade ve basın özgürlüklerine aykırı olduğuna 14/09/2023 tarihli Artı Media GMBH Başvurusu (Başvuru No: 2019/40078) kararında değinerek 8/A hükmünün değiştirilmesi için TBMM'ye çağrı yapılmasına karar verdi. Karar, 8/11/2023 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlandı ancak TBMM tarafından bu konuda herhangi bir düzenleme henüz yapılmadı.

YENİ YARGI TAKTİĞİ: İHTİYATİ TEDBİR YOLUYLA SANSÜR

İhtiyati tedbir de bu dönemde kişilik haklarını ihlal iddiasıyla erişim engeli alınmasına dayanak yapıldı

İnternet Kanunu'nun 9.maddesinin iptal edilmesi üzerine, kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla erişim engeli getirilmesi için kullanılan bir diğer yol ise ihtiyati tedbir kararı alınması oldu. Hukuk yargılamalarında uygulanan bir usul olan ihtiyati tedbir, dava konusu hakkın ortadan kaybolacak nitelikte olması veya geri döndürülemez zararlar meydana gelecek olması halinde dava açılmadan önce bir koruma sağlanmasına imkan sağlayan bir karar tipi olan ihtiyati tedbir kararı, erişim engeli getirilmesi için kullanılmaya başladı.

Örneğin, Milliyetçi Hareket Partisi Mersin Milletvekili Levent Uysal, Mersin 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne 27/05/2025 tarihinde yaptığı başvuru ile hakkındaki 402 haber ve sosyal medya paylaşımı hakkında erişimi engelledi. Erişime engellenen haberlerin arasında, Uysal'ın sahibi olduğu Nişantaşı Üniversitesi'nde akademisyenlerin işten çıkartılması ve ücretsiz izne tabii tutulması gibi konularda yayınlanan haberler yer aldığı gibi ML-SATurkey.com 'da MLSA Dava İzleme Birimi'nden Eylem Sonbahar imzalı "MHP'li vekil Uysal ve eşinin şikayetiyle BirGün'e dava: 'Buradan iftira çıkmaz'" başlıklı haber de yer alıyor. MLSA Hukuk Birimi'nin erişim engeline karşı yaptığı itiraza ilişkin henüz bir karar verilmedi.

Anayasa Mahkemesi'nin önünde, erişim engellerine ilişkin birçok başvuru derdest olarak beklemekte. Yasal düzenlemedeki eksikliklerden ve Sulh Ceza Hakimlikleri'ne itiraz sistemindeki sistematik sorunlardan kaynaklanan ihlaller Anayasa Mahkemesi'nin toplu ihlal kararları ile sonuçlanıyor.

Hem mülga 9.madde hem de yürürlükte bulunan 8 ve 8/A hükümlerinin meydana getirdiği ortak sorunları birkaç başlıkta toplamak mümkün:

1- Yasal düzenlemede açıklık ve öngörülebilirlik bulunmaması: Yapılan düzenlemelerde, hangi içeriklerin hangi kriterler ışığında erişime engelleneceğine ilişkin bir düzenlemenin bulunmaması, özellikle demokratik toplumun gereklerine yönelik kriterleri içermemesi nedeniyle, mevcut düzenlemelerin öngörülemez nitelikte olduğu için birçok ifade ve basın özgürlüğü ihlali kararı söz konusu oluyor. Mahkeme, yapılacak düzenlemenin dar kapsama sahip olması gerektiğini, ihlale konu içeriğin boyutuna ilişkin bir kriter belirlenmesi gerektiğini söylüyor.

2- Sulh Ceza Hakimliklerinde yeterli araştırma ve değerlendirmenin yapılmaması: Anayasa Mahkemesi, Sulh Ceza Hakimliklerine ilişkin yaptığı değerlendirmede ise hem erişim engeline karar veren hem de bu itirazları değerlendiren merciler olan Sulh Ceza Hakimliklerinin özellikle demokratik toplumun gerekleri açısından bir değerlendirme yapmaksızın, ifade özgürlüğünü gözetmeksizin matbu gerekçelerle karar verdiğini ve bunun etkili başvuru hakkını ihlal ettiğini bu nedenle Sulh Ceza Hakimliklerinin etkili bir başvuru yolu olmadığına karar verdi.

3- Erişim engellerinin süresiz olarak verilmesi: Hukuken erişim engelleri, koruma tedbiri niteliğinde olup, geçici olmaları gereken kararlardır. Ancak mevcut düzenlemelerde ve uygulamada, Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilen erişim engeli kararının itirazın ardından kesinleşmesiyle birlikte artık ilgili internet içeriğine Türkiye'den erişim süresiz olarak engellenmekte, bu erişim engeline karşı herhangi bir yeni yargı yolu öngörülmemekte.

4- Yargı yolunda sağlanması gereken imkanların sağlanmaması, çekişmeli yargı yolunun sağlanmaması: Erişim engeli talepleri, Sulh Ceza Hakimlikleri tarafından dosya üzerinden incelenmekte, erişim engeli kararı çoğu zaman erişim engeli getirilen kişilere tebliğ edilmemekte, itirazlar da aynı şekilde dosya üzerinden incelenmekte, kararlar da dosya üzerinden duruşma yapılmaksızın verilmektedir.

Adil yargılanma hakkının bir parçası olan çekişmeli yargılama ilkesi açısından bakıldığında, bu ilkenin sağladığı birçok güvence erişim engellerinde söz konusu olmamaktadır. Erişim engeline itiraz edenlerin erişime engellenen içeriğe ilişkin iddialardan haberdar olmaları mümkün olmadığı gibi delil sunmaları, duruşmada kendileri aleyhine olan delilleri tartışma imkanı da sağlanmamaktadır.

Öte yandan yukarıda belirtildiği üzere, erişim engeli kararının kesinleşmesinin ardından herhangi bir hukuki süreç öngörülmemekte, çekişmeli yargılamaya gidilmemektedir. Örneğin kişilik hakkının ihlal edildiği iddiasıyla getirilen bir erişim engelinin ardından, hukuk mahkemelerinde tazminat davası açılmasına gerek bulunmamaktadır. Bu durum, erişim engeli kararına dayanak yapılan hususların, yargı denetimine tabii tutulmasını imkansızlaştırmakta, kişileri adil yargılanma hakkının korumalarından mahrum bırakmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, bu bağlamda ancak açıkça ihlalin bulunduğu, toplumsal zorlayıcı bir sebebin veya acil bir durumun gerektirdiği durumlarda, koruma tedbiri olarak erişim engeli kararı alınmasını ancak bunun haricindeki erişim engeli taleplerinin çekişmeli bir yargılama sürecine konu edilerek, erişim engeline gerekçe yapılan hususların hukuken değerlendirilmesi gerektiğini söylemektedir.

Yukarıda bahsedilen ihlal kararlarına rağmen, gereken yasal düzenleme yapılmamakta, mevcut düzenlemeler ile ihlaller devam etmektedir. Sistematik ihlaller bulunması nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından toplu olarak ihlal kararları verilmektedir.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ UYGULANMAMASI VE ETKİLİ BAŞVURU YOLLARININ TIKANMASI

Türkiye’de ifade özgürlüğü alanında en yüksek iç hukuk güvencesini sağlayan Anayasa Mahkemesi, erişim engellemeleriyle ilgili çok sayıda ihlal kararı verdi. Özellikle 5651 sayılı Kanun’un “kişilik hakları” maddesinin (9. madde) iptali ve erişim engellemelerinin ölçülülük ilkesine aykırı olduğuna dair kararlar, dijital sansürün önünü kesmesi gereken kritik dönüm noktalarıydı. Ancak bu kararların pratikte uygulanmaması, erişim engellemelerinin sistematik bir şekilde devam etmesine yol açtı. Mahkemelerin ihlalleri gidermek yerine, iptal edilen 9. maddenin yerine hızla 8/A maddesini “genel gerekçe” olarak devreye sokması, AYM kararlarının etkisini fiilen sıfırladı.

Etkili başvuru yolları açısından en büyük sorun, Sulh Ceza Hakimliklerinin tek merci haline gelmesi oldu. İnternet siteleri ve sosyal medya hesaplarıyla ilgili erişim engeli kararlarına karşı yapılan itirazlar, yine aynı mahkeme sistemi içinde, çoğu zaman bir başka Sulh Ceza Hakimliğine gönderiliyor. Böylece itirazlar bağımsız bir değerlendirme sürecine girmiyor; kararlar neredeyse otomatik olarak onaylanıyor. Bu durum, hem Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünü hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 13. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkını ortadan kaldırıyor.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi’nin ihlal kararları dikkate alınmazken, Sulh Ceza Hakimliklerinin yarattığı kapalı devre sistem vatandaşların hak arama yollarını tıkmıyor. Böylece dijital sansür yalnızca mahkeme

kararlarıyla değil, etkin bir yargısal denetim mekanizmasının yokluğuyla da kurumsallaştırılmış oluyor.

Kişilik Hakları Maddesinin (9. Madde) İptali ve 8/A'nın Hemen Devreye Sokulması

Anayasa Mahkemesi, 2023 yılında verdiği kararla 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini (kişilik haklarının ihlali gerekçe- siyle erişim engeli) iptal etti. Kararda, sulh ceza hakimliklerinin tek taraflı başvurularla verdiği erişim engellerinin ölçülülük ilkesine aykırı olduğuna ve ifade özgürlüğünü ihlal ettiğine hükmetti. Ancak bu kararın hemen ardından, aynı içerikler bu kez 5651 sayılı Kanun'un 8/A maddesi gerekçe gösterilerek erişime engellenmeye devam etti. Böylece AYM'nin ihlali gidermesi gereken kararı, idarenin "yeni gerekçe üretme" refleksiyle fiilen etkisiz hale getirildi.

Sulh Ceza Hakimliklerinde İtiraz Mekanizmasının İşlevsizliği

2025 yılının ilk yarısında Mezopotamya Ajansı'na (MA) ait çok sayıda alan adı farklı sulh ceza hakimliklerince kapa- tıldı. MA'nın yaptığı itirazlar yine başka sulh ceza hakimlikleri tarafından değerlendirildi ve istisnasız biçimde reddedildi. Bu süreçte hiçbir başvuru bağımsız bir üst mahkeme tarafından incelenmedi. Bu durum, AYM'nin daha önce verdiği "etkili başvuru hakkı ihlal edilmiştir" kararlarına rağmen, sulh ceza hakimlikleri sisteminin kapalı devre onay mekanizması olarak işlediğini ortaya koydu.

SANAL DEVRIYE UYGULAMASI, ANAYASA MAHKEMESİ'NİN İPTAL KARARINA RAĞMEN DEVAM EDİYOR

OHAL döneminde, Kanun Hükmünde Kararname ile düzenlenen, sonrasında TBMM tarafından yasalaştırı- lan 'sanal devriye' uygulaması Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına rağmen bu dönemde de uygulanmaya devam etti.

Kolluk tarafından re'sen sosyal medya platformlarında araştırma yapılarak, 'suç unsuru' içerdiği öngö- rülen hesaplar ve paylaşımlar hakkında araştırma yapılarak, savcıya bildirilmesi ve bu suretle çeşitli sosyal medya kullanıcıları hakkında soruşturma başlatılmasına yol açan sanal devriye kapsamında birçok gazeteci hakkında soruşturma başlatılıp davalar açıldı.

Anayasa Mahkemesi, 19.02.2020 tarihli 2018/91 E., 2020/10 K. sayılı kararıyla 'sanal devriye' uygulaması- nın kişisel verilerin korunmasını istemek hakkını ihlal ettiğini söyleyerek, hükmü iptal etti. Karar, 30.04.2020'de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmesine rağmen, kolluk tarafından uygulanmaya devam ediliyor.

Örneğin KAOS GL'nin erişim engeline gerekçe yapılan soruşturma dosyası, sanal devriye kapsamında Der- neğin hesaplarının incelenmesi sonucunda başlatıldı. MLSA Hukuk Birimi, uygulama sonucunda elde edilen delillerin hukuka aykırı delil olduğunu bu nedenle adli işlemlere konu edilemeyeceğini belirterek, Anayasa Mahkemesi'ne konuyu götürceklerini açıkladı.

YENİ EĞİLİMLER VE SONUÇLAR

GOOGLE HABERLER, BİG TECH VE ALGORİTMİK SANSÜR

Türkiye’de sansür yalnızca devletin doğrudan erişim engeli kararlarıyla değil, aynı zamanda küresel teknoloji şirketlerinin algoritmik tercihleriyle de derinleşmektedir. 2024 ve 2025 yıllarında Google’ın arama ve haber algoritmalarında yaptığı değişiklikler, bağımsız medya kuruluşlarını doğrudan etkiledi.

Bu süreçte en dramatik gelişme, Gazete Duvar’ın kapanması oldu. 2016’dan bu yana yayın yapan site, 12 Mart 2025’te yayın hayatına son verdiğini açıkladı. Sahibi Vedat Zencir ve yayın yönetmeni Barış Avşar, kapanışın temel nedenleri arasında ekonomik krizle birlikte Google’ın algoritma değişikliklerini gösterdi. Açıklamaya göre Duvar, trafik ve dolayısıyla reklam gelirlerinin büyük bölümünü Google’dan sağlıyordu; algoritma güncellemeleri sonrası bu kaynak pratikte ortadan kalktı.

Gazete Duvar’ın kapanmasının ertesi günü, aralarında T24 ve BirGün’ün de bulunduğu dokuz yayın organı ortak bir metinle “Google’ın yıkıcı ambargosunu protesto ediyoruz” açıklaması yaptı. Bu kurumlar, 2024’te yapılan iki algoritma güncellemesinin ziyaretçi sayılarını yarı yarıya düşürdüğünü ve bu nedenle reklam gelirlerinin ciddi biçimde azaldığını duyurdu. T24 de aynı gerekçeyle okuyucu kayıplarını kamuoyuna açıkladı.

Google ise bu eleştirilere karşılık, algoritma değişikliklerinin “düşük kaliteli içerikleri azaltmak” amacıyla yapıldığını savundu. Şirket, kullanıcıların arama yaparken ulaştıkları sitelerde kalma süresini temel kriter olarak aldığını ve bu sayede “düşük kalite içeriklerin %45 oranında azaldığını” iddia ediyor. Ancak Similarweb’de göre yalnızca bağımsız siteler değil, algoritma güncellemesi sonrası küresel ölçekte GQ gibi büyük yayınlar bile %26’ya varan trafik kayıpları yaşadı. Türkiye’de ise bu değişiklikler bağımsız medyayı, resmi ilan gelirleri için gerekli trafik kriterlerini tutturamaz hale getirdi.

Sürdürülebilirlik imkansız hale geliyor

FreeWeb’in verilerine göre Google’ın algoritma güncellemelerinin etkisi, Türkiye’deki medya sitelerinin organik arama trafiği verilerinde açıkça görüldü. Mart 2023 ile Şubat 2024 arasındaki dönemde, Cumhuriyet %35, Gazete Duvar %30, Habertürk %28, T24 %15 ve BirGün %12 oranında trafik kaybı yaşadı. Bu düşüşler, bağımsız haber sitelerinin Basın İlan Kurumu’ndan resmi ilan alabilmek için gerekli trafik kriterlerini karşılamasını da imkânsız hale getirdi. Gazete Duvar, kapanma gerekçesinde bu tabloyu doğrudan “Google algoritması yüzünden oluşan ekonomik sürdürülemezlik” olarak açıkladı.

Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Sekreteri Banu Tuna’ya göre Gazete Duvar’ın kapanması buz dağının “görünen yüzü”. Tuna’ya göre Basın İlan Kurumu’nun katı kriterleri ve Google algoritmalarının etkisi birleştiğinde, bağımsız medya kuruluşlarının sürdürülebilirliği neredeyse imkânsız hale geliyor.

Bu durum, sansürün yalnızca mahkeme kararlarıyla değil, aynı zamanda Teknoloji Devlerinin algoritmik politikalarıyla da hayata geçtiğini gösteriyor. Google, Meta, X ve YouTube’un devlet baskısıyla uyumlu kararları; RTÜK’ün YouTube’a getirdiği lisans tehditleriyle birleştiğinde, dijital medya ve bağımsız gazeteciliğin yaşam alanı giderek daralıyor.

KAÇIŞIN ENGELLENMESİ: ALTERNATİF PLATFORMLARA YÖNELİK SANSÜR

Türkiye’de yalnızca haber siteleri ve gazetecilerin sosyal medya hesapları değil, alternatif mecralar ve farklı içerik türleri de erişim engellemelerinin hedefi oldu. Kullanıcıların “kaçış alanı” olarak gördüğü yeni platformlar, uygulamalar ve bağımsız içerik üreticileri sistematik şekilde susturuldu.

Örneğin, görüntülü sohbet ve canlı yayın uygulamaları Bigo Live ve benzeri platformlar, mahkeme kararlarıyla yalnızca web siteleri üzerinden değil, App Store ve Google Play’den de kaldırılarak Türkiye’den erişilemez hale getirildi. Yine, çevrimiçi oyun ve eğlence alanında kullanılan AnimeciX ya da League of Legends için kullanılan Porofessor gibi uygulamalar da erişim engeline uğradı.

Uluslararası medya da hedefteydi. Voice of America’nın Kürtçe servisi, “millî güvenlik ve kamu düzeni” gerekçesiyle tamamen erişime kapatıldı. Daha önce Wikipedia, YouTube ve Twitter’a (X) yönelik toplu yasaklarda olduğu gibi, Bluesky platformu da aynı tehditle karşı karşıya kaldı: Şubat-Nisan 2025 arasında en az 59 Bluesky hesabı erişime engellendi, platform bazı hesapları Türkiye’den görünmez kılarsa da, BTK ve mahkemelerin baskısı sürüyor.

Sansür, yalnızca siyasi içeriklerle sınırlı kalmadı. Gıda Dedektifi gibi tüketici bilgilendirmesi yapan hesapların web sitesi, uygulamaları ve milyonlarca takipçili sosyal medya profilleri kapatıldı. Benzer şekilde, Binnaz ve Faladdin gibi astroloji ve fal uygulamalarına da erişim engeli getirildi. Kaos GL’nin internet gazetesinin X hesabı da “millî güvenlik ve kamu düzeni” gerekçesiyle engellenerek LGBTİ+ içeriklerin hedef alınmaya devam ettiğini gösterdi.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2025’in ilk yedi ayında yaşanan erişim engellemeleri, Türkiye’de dijital sansürün artık daha sistematik, daha geniş kapsamlı ve daha katmanlı bir hâle geldiğini göstermektedir. “Millî güvenlik” gerekçesi başta olmak üzere, muğlak ve şeffaf olmayan yasal dayanaklarla binlerce içerik, sosyal medya hesabı, haber sitesi ve hatta yapay zekâ uygulamaları erişime engellenmiştir. Sansürün yöneldiği başlıca alanlar; bağımsız gazetecilik, Kürt medyası, muhalif siyasi aktörler, gençlik ve kadın örgütleri ile LGBTİ+ örgütleri olmuştur. Bunun yanı sıra, Google’ın algoritma değişiklikleri gibi uluslararası düzeydeki gelişmeler de bağımsız medyanın sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemiştir.

MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ ÇAĞRISI

Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarına rağmen, 5651 sayılı Kanun’un 8/A maddesi geniş biçimde kullanılmaya devam etmektedir. Bu durum, ifade özgürlüğü, haber alma hakkı ve yargı şeffaflığı açısından ciddi ihlaller doğurmaktadır. Türkiye’de erişim engelleme mekanizmasının demokratik toplum gereklerine uygun hâle getirilmesi için kapsamlı bir yasal reform şarttır. Özellikle:

- 8/A maddesi daraltılmalı, yalnızca acil durumlarla sınırlandırılmalıdır.
- Yargı denetimi güçlendirilmeli, Sulh Ceza Hakimliklerinin matbu gerekçelerle karar vermesi engellenmelidir.
- Erişim engellerine karşı etkili başvuru yolları sağlanmalıdır.

PLATFORMLARA VE STK'LARA DÜŞEN SORUMLULUKLAR

Küresel platformlar (X, Meta, Google, YouTube vb.) Türkiye'de uygulanan sansür mekanizmalarına karşı şeffaflıklarını artırmalı, kamuoyuna açık raporlamalarla hangi içeriklerin hangi gerekçelerle engellendiğini duyurmalıdır. Ayrıca, kullanıcıların hesaplarına yönelik engellemelerde itiraz mekanizmaları güçlendirilmelidir.

Sivil toplum kuruluşları ise, sansür vakalarının belgelenmesi, izlenmesi ve raporlanmasında iş birliğini artırmalı; uluslararası dayanışma ağlarını güçlendirerek Türkiye'deki uygulamaların Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi kurumların gündemine taşınmasını sağlamalıdır.

İZLEME VE VERİ PAYLAŞIMI ÖNERİLERİ

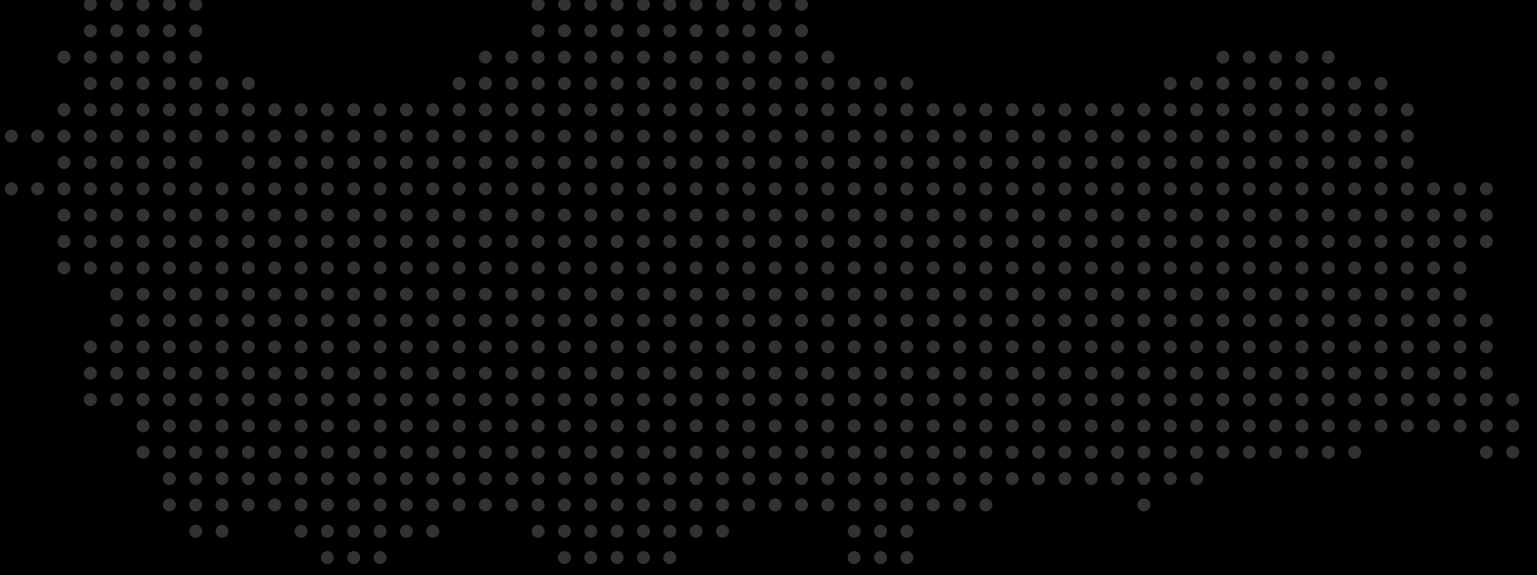
Sansürün sistematik biçimde izlenmesi, yalnızca insan hakları örgütlerinin değil, medya kurumlarının ve akademinin de ortak görevidir. Bu bağlamda:

- Düzenli ve güncel erişim engeli veri tabanları oluşturulmalı, kamuoyuyla paylaşılmalıdır.
- Platformlardan alınan şeffaflık raporları bağımsız kuruluşlarca karşılaştırmalı olarak incelenmelidir.
- İnternet sansürünü izlemeye yönelik mevcut girişimler desteklenmeli ve uluslararası veri ağlarıyla entegre edilmelidir. Bu kapsamda, erişim engeli kararlarının ve ilgili belgeleri info@freewebturkey.com'a gönderebilirsiniz.
- Akademik kurumlar, STK'lar ve gazetecilik örgütleri arasında ortak izleme mekanizmaları geliştirilmeli, erişim engellerinin toplumsal ve ekonomik etkilerine dair çalışmalar artırılmalıdır.

Katkı çağrısı

Erişim engellemelerinin kapsamlı biçimde izlenebilmesi, yalnızca insan hakları örgütlerinin değil, aynı zamanda gazetelerin, haber sitelerinin ve içerik üreticilerinin katkılarıyla mümkün olabilir. Bu nedenle, sizlerin de tanık olduğunuz veya doğrudan tarafı olduğunuz erişim engeli kararlarını bizlerle paylaşmanız, yürüttüğümüz izleme çalışmalarını daha güçlü ve kapsayıcı hale getirecektir.

Bizlerle karar metinlerini, bildirimleri ya da gözlemlerinizi paylaşmak isterseniz, lütfen info@freewebturkey.com adresine iletin.

freewebturkey.com

info@freewebturkey.com | [@freewebturkey](https://www.instagram.com/freewebturkey)